

Asia: VN/18003/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta (lupamääräysten tarkistamismenettely)

Lausunnonantajan lausunto

Näkemyksenne ympäristönsuojelulakiin lisättäväksi ehdotettavasta lupamääräysten tarkistamismenettelystä (uusi 71 §)?

Vad är er åsikt om det förfarande för översyn av tillståndsvillkoren som enligt propositionen ska tas in i miljöskyddslagen (den nya 71 §)?

Lakiesityksessä ehdotetaan lisättäväksi ympäristönsuojelulakiin lupamääräysten tarkistamista koskevaa säännöstöä.

Bioenergia ry:n näkemyksen mukaan lakiehdotuksen mukainen tarkistamismenettely lisääi väistämättä toiminnanharjoittajien hallinnollista taakkaa, kuten myös lakiesityksessä todetaan. Kun tarkistamismenettelystä vain vajaa kymmenen vuotta sitten luovuttiin, hallinnollisen taakan vähentäminen oli keskeinen syy, johon myös monet viranomaistahot viittasivat. Toiminnanharjoittajien hallinnollista taakkaa tulisi edelleen vähentää ja lupamenettelyn käsittelyaikoja pystyä nopeuttamaan. Onko toimintaympäristö nyt niin paljon muuttunut, että tarkistamismenettelyn palauttaminen olisi perusteltua? Ehdotammekin ensisijaisesti ehdotuksesta luopumista.

Hallinnollinen taakka voi kasvaa myös uudessa Lupa- ja valvontavirastossa. On riski, että tarkastusmenettelyn palauttaminen pidentää ympäristölupien käsittelyaikoja vireillä olevien asioiden määrän kasvaessa. Ympäristölupien tarkastusmenettelyn palauttamisen sijaan uuden viraston lupien käsittelyresurssit tulee kohdentaa ympäristölupien käsittelyn tehostamiseen ja nopeaan läpivientiin.

Nykyinen sääntely, jossa toiminnanharjoittaja on velvoitettu hakemaan luvan muuttamista toiminnan muutosten vuoksi ja jossa viranomaisella ja muilla tahoilla on luvan muuttamista koskeva aloiteoikeus, on osoittautunut toimivakasi. Katsomme, että nykyinen YSL sisältää jo nyt laajat

mahdollisuudet luvan avaamiseen ja muuttamiseen esimerkiksi pykälien 29 § (toiminnanharjoittajan velvollisuus hakea lupamuutosta olennaisten muutosten johdosta), 89 § (laaja aloiteoikeus luvan avaamiseen), 54 ja 90 § (mahdollisuus asettaa lupaan selvitysvelvollisuus ja muuttaa lupaa selvityksen perusteella) ja 65 § (tarkkailumääräysten ja -suunnitelmien muuttaminen) nojalla.

Lakiesityksen 71 § mukainen tarkistamismenettely lisäisi tarpeettomasti epävarmuuksia investointiympäristöön. Vaikka ehdotuksen mukaisessa tarkistamismenettelyssä ei harkittaisi itse luvan myöntämisen edellytyksiä, keskeisten lupamääräysten muutos loisi investointeihin epävarmuutta, mikä taas nostaisi pääoman tuottovaatimusta. Lakiesityksessäkin todetaan, että ”Tarkistamismenettelyä koskevasta sääntelystä voisi aiheutua jonkin verran epävarmuutta investoinneille, kun lupamääräyksiä tarkistettaisiin luvan myöntämisen jälkeen.” Esitys ei myöskään tue lupamenettelyiden sujuvoittamista. Siten tarkistamismenettely ei olisi hallitusohjelman, Draghin raportin ja uuden komission työohjelman 2025-2029 hengen mukainen.

Lainvoimaisen ympäristölupapäätöksen jälkeen investointipäätöstä tehtäessä toiminnanharjoittajan tulee voida arvioida investoinnin ja toiminnan teknis-taloudelliset edellytykset pitkällä aikavälillä ilman riskiä, että jo muutaman vuoden kuluttua keskeiset lupamääräykset muuttuisivat. Toiminnan alkaessa siihen liittyy pääsääntöisesti aina valmistelu- ja rakennusvaihe. Saattaa kulua useita vuosia ennen kuin toiminta on vakiintunut normaalitoiminnaksi. Lakiesityksessä mainitaan hyvinkin lyhyitä tarkistamisaikoja (esim. 3-5 vuotta). Tämä aiheuttaisi epävarmuutta investointeihin. Lain tarkoituksena ei voi olla investointien vaarantaminen lyhyillä, epävarmuutta tuovilla tarkistamisajankohdilla.

Ehdotuksessa on todettu, että tarkistamismenettelyssä ei varsinaisesti enää harkittaisi luvan myöntämisen edellytyksiä. Mahdollisuus muuttaa keskeisiä lupamääräyksiä toiminnan aloittamisen jälkeen voi kuitenkin haastaa uuden investoinnin teknistaloudellisten edellytysten tarkastelun. Sääntelyn rajaaminen ”uuteen toimintaan” osuu nimenomaan uusiin investointeihin ja uusien tekniikoiden käyttöönottoon, eli juuri sellaisiin hankkeisiin, joita energiantuotannon murroksessa/vihreässä siirtymässä pitäisi saada sujuvasti luvitettua ja investointien toteutusta edistettyä.

Lakiesityksen yhtenä tavoitteena on parantaa osaltaan ympäristölupaan sisältyvien lupamääräysten ajantasaisuutta. Tarkistamismenettelyä ei voida pitää oikeana keinona tähän, mikäli kyseessä on lupien pirstaloituminen tai toiminnan vähäinen muuttaminen.

Näkemyksenne 88, 91 ja 125 §:ään ehdotettavista muutoksista?

Vad är åsikt om de ändringar som föreslås i 88, 91 och 125 §?

Ei lausuttavaa (emme lähtökohtaisesti kannata ehdotettavia muutoksia, koska emme kannata 71 §:n muuttamista).

Näkemyksenne ympäristölupahakemuksesta pyydettäviä lausuntoja koskevan 42 §:n muutosehdotuksesta?

Vad är er åsikt om förslaget till ändring av 42 § om utlåtanden som begärs om ansökan om miljötillstånd?

Muutosehdotus 42§:ään on kannatettava.

Näkemyksenne ympäristönsuojeluasetukseen ehdotettavista muutoksista?

Vad är er åsikt om de ändringar som föreslås i statsrådets förordning om miljöskydd?

Ei lausuttavaa (emme lähtökohtaisesti kuitenkaan voi kannattaa ehdotettavia muutoksia, koska emme kannata 71 §:n muuttamista).

Voitte esittää tässä muut kommenttinne esitysluonnoksesta:

Här kan ni lämna övriga kommentarer om propositionsutkastet:

Lakiesityksestä ei käy ilmi mitä toimintoja lakiesitys koskisi, mikäli lakiesitys koskisi ainoastaan tiettyjä toimintoja. Nyt lausuttavana olevasta ehdotuksesta näyttäisi puuttuvan tämä olennainen tieto, mihin toimintoihin esitys mahdollisesti kohdistettaisiin, mikäli muutos ei koskisi kaikkia luvanhakijoita.

Mikäli YSL muutos kohdennettaisiin vain joihinkin toimintoihin emme näe tarpeen lain esitöidenkään perusteella kohdentaa sitä turvetuotantoon.

Lakiesityksen perustelujen kohta 2.1.2. Selvityksiä ja muuta asiaan liittyvää aineistoa viitataan mm. Anne Puskan 2019 selvitykseen ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen (2019) selvitykseen ympäristölupamääräysten tarkistamisesta luopumisen vaikutuksista turvetuotannon ympäristölupien muuttamiseen.

Kummatkin selvitykset ovat vanhoja ja tarkastelevat ajanjaksoa, jolloin edellisestä YSL:n muutoksesta (jolloin tarkistusmenettely poistettiin) oli kulunut varsin lyhyt aika.

POPELY:n 2019 selvityksen osalta voidaan todeta, että turvetuotannon tilanne on muuttunut selvityksen valmistumisajankohdasta viidessä vuodessa merkittävästi. Turvetuotannon ympäristölupien määrä on vähentynyt dramaattisesti ja turvetuotannon lupapinta-ala on puolittunut vuodesta 2019, kun turvetuotantoalueita on suljettu. Suljettuja alueita on edelleen jälkihoidossa. Näidenkin osalta ympäristölupia päättyy lähivuosina edelleen. Samalla jo aikaisemmin turvetuotannon pieni osuus vesistökuormituksesta tulee edelleen pieneneään.

Kohdassa 2.1.5 Oikeuskäytäntö käytettävät turvetuotantoon liittyvät KHO päätökset vuodelta 2015 ovat 10 vuotta vanhoja.

Lakiesityksessä on jätetty arvioimatta kokonaan 0-vaihtoehto eli, että ympäristönsuojelulakiin ei lisättäisi tarkistamismenettelyä koskevaa sääntelyä, vaikka ympäristöministeriön tammikuussa 2024

järjestämässä keskustelutilaisuudessa tämä vaihtoehto oli mukana. Tätä voidaan pitää lakiesityksen puutteena.

Esitysluonnoksessa esiin nostettu lupien pirstaloituminen ja lupien ajantasaisuuden heikkeneminen tulisi ensisijaisesti korjata lupatietojen teknisen hallinnan kehittämisen kautta. Kannustamme nykyisin aluehallintovirastoissa käytössä olevan sähköisen ympäristölupajärjestelmän edelleen kehittämistä entistä joustavammaksi ja asiakasystävällisemmäksi. Myös pikainen ns. konsolidoitu lupapäätöksen kehitystyö on erittäin kannatettavaa.

Laurikka Harri
Bioenergia ry

Salo Hannu
Bioenergia ry - Hannu Salo